

FIȘĂ DE COMUNITATE

CHINEZI

Date generale și date demografice

În prezent, comunitatea chineză din București numără circa 8.000 de persoane – aceasta estimare este rezultatul discuțiilor avute cu o serie de interlocutori în perioada cercetării (în acest moment nu avem de la o instituție autorizată în România, de exemplu Ambasada Chinei, niște date oficiale asupra numărului de migrați chinezi aflați în România).

În orice caz, cifra oficială nu ar trebui să fie semnificativă deoarece nu sunt cunoscute cazuri de imigrație ilegală în România din China, iar dacă există probleme atunci acestea sunt legate mai ales de expirarea permiselor de ședere și/sau a autorizațiilor de muncă (sunt două aspecte diferite și generează documente diferite necesare pentru a putea locui și/sau munci în România) și de eventualele dificultăți întâmpinate în prelungirea acestora.

- **Factori structurali ai migrației ('pull' și 'push')**

O observație generală ar ca factorii de migrație ai persoanelor ce formează comunitatea chineză din București sunt mai mult factori "pull" decât factori de tip "push".

Factorii "pull" – sunt reprezentanți în principal de factorii economici, în România fiind un climat mai propice pentru dezvoltarea afacerilor pentru comercianții chinezi, piața de desfacere fiind foarte dezvoltată, acest fapt favorizând migrația în ciuda factorilor negativi (birocrăția și corupția din mediul economic românesc- cea din urmă diminuată față de anii '90, defavorizarea comercianților chinezi față de cei români la controalele diferitelor instituții etc).

De asemenea, pe lângă oportunitățile de dezvoltare a afacerilor din România, cei care au migrat au găsit în București și condiții de viață foarte bune, standardul de viață fiind net superior față de cel pe care l-au avut în China (acest fapt a reieșit din majoritatea interviurilor și discuțiilor avute): un mediu mai curat, fără poluare foarte mare, oraș și trafic neaglomerate față de cel din marile orașe chinezești, mâncare ieftină față de China etc. în unele cazuri, s-a întrezărit din discuții și faptul că în România persoanele care au emigrat au obținut o libertate individuală mai mare.

Tot un factor de tip “pull” este reprezentat de existența rețelelor transnaționale de migrație: în provinciile din China există agenții specializate care oferă informații și servicii pentru migrarea economică în România. În ultimul deceniu aici s-a format și o mică dar strânsă comunitate chineză care oferă un suport tuturor celor veniți în București pentru a se integra și a munci în România, astfel că poveștile celor care au migrat sunt în general povești de succes, chiar dacă aceștia nu par să se fi metabolizat în țesutul social al orașului (au învățat foarte puțin limba română, locuiesc și lucrează preponderent în comunități închise).

Factorii “push” sunt reprezentați de existența unui nivel de trai mai scăzut în China pentru o parte din cei ce au venit în România, precum și de oportunitățile de afaceri.

- **Rețele de migrație**

Din informațiile obținute până în acest moment, există în China, la nivel de provincii, o serie de agenții pentru migrație care informează și oferă servicii destinate migrației în diferite state europene, inclusiv în România.

De asemenea, mulți vin pe filiera cunoștințelor personale – în special comercianții se cunosc între ei și de multe ori se aduc unii pe alții (cazul complexului comercial Europa și, ulterior, Dragonul Roșu). Există persoane care au venit în România în urmă cu 10-20 de ani, iar acestea pot oferi multe informații legate de procesul de relocare, despre oportunitățile existente aici, ceea ce reprezintă un suport pentru nou-veniți.

- **Temporalitatea migrației (temporară sau stabilă)**

O parte din chinezii veniți în București au intenția de a rămâne aici definitiv, însă numărul acestora pare să fie destul de redus. Sunt două considerente importante în ceea ce privește migrația definitivă în România: pe de o parte, cetățenia chineză nu mai poate fi păstrată în momentul în care se obține cetățenia unui alt stat, iar pe de altă parte, cetățenia română se obține greu (în afară de cazul în care se obține cetățenia prin căsătoria cu o persoană cu cetățenie română, cealaltă modalitate este de a susține un examen în limbă română în care, în afară de o foarte bună cunoaștere a limbii, trebuie date răspunsuri detaliate referitoare la diferite aspecte din istoria și geografia României, genul de întrebări la care și un localnic ar avea dificultăți să răspundă).

De aceea, marea majoritate a chinezilor rămân în România un număr de ani (pot să fie și 10-15 ani), în funcție de cât de bine le merg afacerile, după care se întorc în China (sau poate se relochează în alte state – nu avem informații în acest sens). Această categorie păstrează foarte strâns legăturile cu țara de origine pe durata șederii lor în România și uneori o parte din familie rămâne în China (de exemplu, copiii – există cazuri în care copiii sunt născuți în România, dar sunt trimiși la școală în China tocmai datorită faptului că familia intenționează să revină acolo

după o perioadă de timp sau pentru că nu știu cu precizie care va fi decizia cea mai potrivită pe termen lung, referitor la durată migrației).

Mai există categoria mai nouă a profesioniștilor care lucrează în companiile multinaționale, despre care nu avem în acest moment multe informații, dar care se știe că lucrează aici doar pe perioadă contractelor, urmând apoi să se relocheze în altă țară europeană sau să se întoarcă în China.

- **Distribuția geografică a membrilor minorității în București**

Datorită faptului că primii migranți chinezi care au venit în București au fost comercianți (în anii '90), amplasarea în oraș s-a dezvoltat în funcție de destinațiile alese de aceștia. Din informațiile obținute, în primii ani chinezii veniți în România căutau apartamente de închiriat în toate cartierele bucureștene, neexistând o anumită zonă în care să se concentreze. Aceste dinamici s-au reconfigurat după deschiderea complexului comercial Europa, primul spațiu în care și-au putut oferi mărfurile en-gros și care a devenit un reper urban pentru consumul vestimentar de la sfârșitul anilor '90. Nu știm cum s-a construit opțiunea pentru acest prim complex comercial, însă este posibil să fie datorită faptului că aici se ajungea relativ ușor de pe centură Bucureștiului, dinspre drumul de la Constanța, de unde veneau tirurile cu containerele cu marfă din China.

Deschiderea și dezvoltarea ulterioară foarte bună a complexului comercial Europa (unde veneau pentru achiziție comercianți români din toată țara) a atras după șine o concentrare a comunității chineze în cartierele limitrofe Colentina și Fundeni. Ulterior, un grup chinez de investiții (Grupul Niro) a deschis și dezvoltat complexul comercial Dragonul Roșu, în comună Dobroiești. Au urmat investiții ale Grupului Niro în infrastructura (atât în Dobroiești, cât și în București – Fundeni), dezvoltarea unui cartier nou în Dobroiești, și prin urmare, în ultimii ani în această zonă s-au stabilit mulți chinezi (unii au devenit chiar proprietari, în condițiile în care totuși intenționează să nu rămână definitiv în România).

O altă zonă importantă de locuire pentru chinezii din București este reprezentată de comuna Voluntari, unde există chiar un complex de locuințe integral chinezesc (complexul rezidențial Orient). În apropierea acestei zone, este deschis complexul comercial China Town, un proiect al oamenilor de afaceri chinezi împreună cu oamenii de afaceri turci (aceștia dețin terenurile în cauză), însă până în acest moment proiectul nu a cunoscut o dezvoltare deosebită.

De asemenea, din cercetarea de teren a rezultat că mai există o serie de alte zone de locuire:

- Zona Timpuri Noi, unde a fost inițial și o zonă de depozite pentru comercianții chinezi; în plus, în primii ani 1989, la Sala Polivalentă din Parcul Tineretului se desfășurau deseori târguri la care chinezii își vindeau mărfurile

- Zona Băneasa, unde locuiesc în principal profesioniștii care lucrează în multinaționalele din România (în special în domeniul telecomunicațiilor)
- Zona Pantelimon (atât cartierul bucureștean, dar mai nou și orașul Pantelimon), unde se pare că locuiesc de asemenea o parte din chinezii care lucrează în Dragonul Roșu.

- **Istoria socială a configurării grupului de migranți**

Inițial, în anii '90, primii migranți de origine chineză care au venit în România au fost comercianții. Aceștia s-au adus apoi practic unii pe alții deoarece au găsit o foarte bună piață de desfacere pentru produsele fabricate în China-în București, de la complexul Europa nu se aprovizionau doar bucureștenii, ci era o piață pentru toată România, precum și pentru alte țări din apropiere : Moldova, Ucraina, Ungaria.

Apoi, în perioada de boom economic au venit pentru o scurtă perioadă de timp muncitorii în construcții și au fost aduse de asemenea muncitoarele în domeniul industriei textile. Aceștia veneau în grupuri compacte din China, fiind aduși în baza unor contracte de către firme ce își desfășurau activitatea în România, ei reprezentând o mână de lucru mai ieftină și mai calificată față de o parte din lucrătorii ce puteau fi angajați pe plan local.

După criză din 2008, aceste ultimele două categorii au plecat din România (la expirarea contractelor sau fiindcă firmele și-au încetat/suspendat activitatea) și a crescut iar numărul comercianților. Nu toți comercianții care au venit în anii '90 în România au avut succes, au fost și multe cazuri în care au fost nevoiți să lichideze tot și să plece înapoi în China. Dar, în general, pentru micii afaceriști chinezi care au rămas în țara noastră, lucrurile au mers bine sau chiar foarte bine.

În prezent, un trend nou și nu foarte cunoscut este cel al profesioniștilor care activează în companiile multinaționale, în domeniul IT și al telecomunicațiilor. Aceștia sunt aduși direct în baza unor contracte încheiate de firmele multinaționale, nu sunt foarte integrați în viața bucureșteană, iar la expirarea contractelor se relochează.

- **Interacțiuni cu instituții publice și accesul la servicii**

Pentru obținerea permiselor de ședere, a permiselor auto, precum și pentru rezolvarea altor probleme legate de instituțiile publice și autoritățile din România, chinezii veniți în România lucrează cu avocați și traducători specializați pe care îi plătesc pentru rezolvarea unor solicitări punctuale.

În ceea ce privește interacțiunile cu sistemul sanitar, în București există un număr de cabinete de medicină tradițională chineză la care ar putea apela (totuși din discuțiile avute până acum am aflat că marea majoritate a pacienților acestor cabinete este reprezentată de români). Din

discuțiile purtate, am mai aflat de asemenea că în cazul unor afecțiuni minore, chinezii obișnuiesc să se trateze singuri. În magazinele cu produse alimentare chinezești există mereu câteva rafturi cu medicamente și plante medicinale aduse din China (atunci când sunt puse și etichete în limbă română am putut citi pe ele: medicamente de tuse, pentru dureri de spate, pentru cap, pentru potența etc) care suplinesc, într-un fel, rolul farmaciilor.

MINORITATEA ÎN OGLINDĂ

- **Imaginarul media cu privire la comunitate – pattern-uri descriptive, forme de stereotipizare**

Chinezii sunt percepuți de românii care nu interacționează cu aceștia ca o prezență fie neutră, fie exotica, neînțeleasă, de multe ori românii considerându-i taciturni și neprietenoși. De fapt acest lucru se datorează imposibilității de comunicare, mulți dintre chinezii care locuiesc în București având puține cunoștințe de limbă română sau deloc.

Un foarte puternic impact asupra opiniei publice l-a avut cazul unei crime între interlopi chinezi, la începutul anilor '90, foarte mediatizat la vremea respectivă, corpul chinezului ucis fiind tranșat și pus într-o valiză, găsită apoi în lacul Colentina. Această crimă neobișnuită a rămas un mit urban, percepție potențată și de distanță socială mare, astfel că pentru unii localnici chinezii au rămas asociați cu afacerile murdare, cruzime, barbarism, execuții în stil mafiot și pericol social în general.

Românii care interacționează mai mult cu chinezii bucureșteni îi consideră prietenoși, cu un comportament care nu iese din comun, exceptând obiceiurile alimentare, considerate exotice, motiv pentru care mâncarea chinezească face parte dintr-un univers gastronomic cvasi-gourmet, deși în țările Europei occidentale este o bucătărie guvernată de principiile fast-food.

EXPERIENȚĂ URBANĂ

- **Forme de mobilitate în interiorul și exteriorul orașului**

Majoritatea chinezilor se deplasează în București cu autoturismele personale. O altă parte, cei care locuiesc în zonă Dobroiesti fructifică posibilitățile oferite de transportul public local, astfel ca în zonă pot fi întâlniți în special în mașini cu numere de înmatriculare de București sau Ilfov. Apoi, se mai deplasează cu taxiul pentru a participa la evenimente, iar o altă parte cu metroul.

Deplasările în afara Bucureștiului, rare, se fac la Sinaia și pe Valea Prahovei (în general), fiind vorba despre mici excursii organizate la sfârșit de săptămână. Chinezii merg în special la munte.

La mare merg mult mai rar sau aproape deloc, doar pentru a vizita scurt câteva stațiuni și plajele naturale, expunerea la soare nefiind agreată în cultură chineză, în care frumusețea este asociată pielii albe.

Ca un trend mai nou, prin intermediul unor agenții de turism specializate (pentru deplasările acestora), mulți chinezi pleacă câteva zile în vacanță în Bulgaria (trend preluat de la români).

- **Nivelul de satisfacție privind locuirea în București**

Toate persoanele intervievate au o părere foarte bună despre București și despre traiul în România (clima, nivelul mic de expunere la poluare, spații verzi, lipsă aglomerației). În discuțiile purtate, câteva persoane au povestit și despre viața lor în orașele din China și au evidențiat avantajele nete ale Bucureștiului (în China, în marile orașe nu pot vedea cerul din cauza clădirilor înalte și a poluării, pe stradă, chiar și ca pieton, se circulă cu dificultate din cauza mulțimii de oameni).

- **Interacțiunea cu ceilalți locuitori ai Bucureștiului (localnici și alte categorii de migranți)**

Interacțiunea cu ceilalți locuitori ai Bucureștiului este destul de restrânsă, în principal din cauza barierei limbii. Cei care interacționează cu românii au o relație bună cu aceștia. În cazul comercianților, aceștia se tem de angajații români, care îi pot înșela, fug cu marfă sau cu banii, iar pentru chinezi este dificil să identifice clienții de încredere.

Atitudinea chinezilor față de români este amabilă, de cele mai multe ori sunt zâmbitori, dar sunt de fapt destul de prudenți în interacțiunea cu românii, zâmbetul ținând de politietea specifică culturii chineze, conform căreia trebuie să ai o expresie amabilă, însă să nu arăți ceea ce gândești sau ce simți cu adevărat.

Interacțiunea cu autoritățile este mai dificilă, sunt multe plângeri (neoficiale) referitoare la birocrație și corupție. În timpul unei vizite de observație pe teren în Dragonul Roșu am asistat desfășurarea unui control de la ANAF în Dragonul 3, complexul specializat pe încălțăminte, un control de mari proporții, cu un număr foarte mare de inspectori, organizați în echipe de câte două persoane, fiecare echipă fiind însoțită de cel puțin doi jandarmi. Echipele cereau la control registrele și documentele justificative pentru marfă deținută și încasările efectuate, toate persoanele controlate putând fi urmărite în timp ce predau inspectorilor Registrele Unice de Control și Registrele de casă. Din cauza controlului, marea majoritate a spațiilor comerciale erau închise, patronii chinezi și angajații acestora rămânând în zonă și urmărind desfășurarea acțiunii. Din informațiile obținute ulterior, am aflat că patronii chinezi preferă să procedeze așa deoarece susțin că ei sunt vizați la controale (față de români) și sunt nevoiți să plătească

anumite “taxe” (pentru care nu se oferă chitanțe sau se întocmesc doar pe o sumă mai mică) pentru a nu fi verificați mai în amănunt.

În anii trecuți, au existat și probleme cu Poliția Rutieră, în sensul că în cazul controalelor rutiere șoferii chinezi se înțelegeau cu greutate cu polițiștii români și că erau nevoiți să plătească “amenzi” pentru care nu se dădeau chitanțe. În prezent, cazuri de acest gen păr să nu se mai întâmple.

- **Consum cultural și mediatic local**

Consumul cultural și mediatic local în spații publice pare să fie redus la câteva evenimente festive, din observațiile noastre se ascultă în continuare canalele de știri din China, se citesc ziarele chinezești, se urmăresc informațiile economice și politice pe internet, dar tot din China. Ziarele chinezești sunt ori tipărite în afară (pentru Europa) și aduse și distribuite aici, în centrele comerciale, ori tipărite în România exclusiv în limbă chineză, cu informații axate în general pe zonă comercială și reclame.

Există acțiuni ale centrelor culturale chineze, precum Casa Româno-Chineză, care organizează întâlniri culturale, cu o tematică care să se bazeze pe relațiile și schimburile bilaterale. În ceea ce privește obținerea informațiilor referitoare la modificările legislative românești (modificări legate atât de politicile de migrație, cât și de aspectele economice), acestea pare că se obțin de la profesioniștii care lucrează în cabinetele de avocați și firmele de consultanță deschise special pentru comunitatea chineză. Astfel de birouri am întâlnit în Dragonul Roșu, în zonă de business destinată chinezilor-zonă de birouri din Megashop, unde aproape fiecare firmă are inscripțiile cu numele, activitatea, telefonul și programul pe ușă sau pe peretele de la intrare (uneori au chiar bannere mari, alteleori au pur și simplu panouri publicitare). Cam 80-90% din inscripții sunt exclusiv în chineză, doar o mică parte având informațiile scrise și în română. Tot în această zonă există două sucursale ale unor bănci românești (Libra Bank și Idea Bank) ce oferă servicii pentru oamenii de afaceri chinezi.

LOCUIRE ȘI STIL DE VIAȚĂ ÎN BUCUREȘTI

Chinezii locuiesc în București atât în apartamente închiriate din diferite cartiere ale orașului (cu precădere Colentina și Pantelimon), dar și în comunități închise, precum cele din Dobroiești sau Voluntari. O parte dintre aceștia au cumpărat proprietățile în care locuiesc. Spre deosebire de anii '90, când mulți dintre chinezii veniți din regiuni sărace din China trăiau în București în condiții precare, uneori foarte mulți în același apartament, statutul economic al acestora s-a schimbat și o dată cu acesta condițiile de locuire s-au îmbunătățit.

Interiorul caselor poate fi amenajat auster, cu minimum de mobilier necesar. Din informațiile pe care le avem de la o familie de români care locuiește de mulți ani împreună cu chinezii din complexul Orient, în blocul din proximitatea acestuia, apartamentele sunt foarte mici, de aproximativ 30 metri pătrați, mobilate obișnuit. Bucureștenii care au cunoștințe printre chinezi spun despre locuințele lor că încorporează mirosurile specifice ale bucătăriei orientale și că asta le face greu de suportat. Aceași părere am întâlnit-o în cazul unui chinez stabilit de 23 de ani în București (și care nu se mai identifică cu stilul de viață chinez), care ne-a spus că nu îi place să meargă în vizită la conașionali, pentru că în interiorul locuinței miroase foarte puternic a mâncare, miros care îi impregnează hainele.

Situația locativă din București trebuie privită în ansamblu, luând în considerare atât localitățile din jurul Bucureștiului (Voluntari, Afumați, Dobroiești, Pantelimon-oraș) deoarece foarte mulți din chinezii care lucrează în București locuiesc în aceste zone. Distribuția acestora a fost influențată în mod semnificativ, așa cum arătat, de existența marilor centre comerciale en-gros deschise la marginea Bucureștiului – Europa, Dragonul Roșu, China Town.

Pe lângă localitățile adiacente Bucureștiului mai sus amintite, mulți chinezi au rămas să locuiască în cartierele bucureștene Colentina, Fundeni, Pantelimon, Timpuri Noi și, mai nou, Băneasa.

Tipul de locuire întâlnit pe teren este atât închis (ex: Voluntari, Complexul Orient), cât și deschis (ex: Dobroiești, București).

Complexul cunoscut sub numele generic de “Orient” din Comuna Voluntari se află aproape de Metro Voluntari, spre ieșirea din comună. Este un spațiu destinat atât locuințelor, cât și depozitelor și spațiilor de comercializare en-gros. Cei ce închiriază în această zonă sunt chinezi (patronii închiriază exclusiv chinezilor deoarece le este teamă să se expună schimburilor asimetricale informaționale). La una din vizite, am identificat și o familie de români care locuiește în complex (sunt două astfel de familii, ale căror membri lucrează de mulți ani pentru grupul de firme care deține complexul de locuințe). Proprietatea este privată, aparținând unor chinezi (nu am aflat dacă este vorba de persoane fizice sau de entități juridice).

Spațiul (format atât de blocurile de locuințe, cât și de depozitele și spațiile comerciale) este oarecum închis deoarece, deși nu există un gard care să-l delimiteze, clădirile și depozitele construite sunt astfel poziționate încât închid totul într-un fel de dreptunghi mare. Accesul se face de la stradă principală (DN 2 Bd. Voluntari) direct în zonă de depozite en-gros (accesul este direct la restaurantul Magic Wok și la halele ce aparțin de Second Hand Market Orient). Pe partea stânga, printre depozite, este o străduță care duce către capătul complexului. De o parte și de altă sînt depozite și parcuri. În mijlocul complexului se află o clădire de birouri de două etaje, gen vilă, unde este administrația.

În capătul complexului se află zonă de locuințe. Pe partea stânga sunt câteva blocuri tip vilă, îngrădite, având o mică curte interioară. Pe partea dreaptă se află un bloc lung (sub formă de “L”) de trei etaje care are doar garsoniere, inclusiv la parter.

Blocurile de pe partea stânga sunt diferite între ele, că arhitectură, culoare, număr de etaje. Pot fi observate mai bine dacă intri în curtea interioară (intrarea nu este păzită chiar dacă se află lângă poartă o gheretă de portar). Intrarea în blocuri se face numai din curte, marea majoritate a geamurilor de la parter au grații, uneori sunt grații și la etajele superioare. În mijlocul curții este o piscină micuță neutilizabilă (apa este de culoare închisă) deși se vede că a fost construită nu doar pentru decor (are scări pentru coborâre).

În capătul curții, pe partea dreaptă, se află un mic intrând unde sunt înghesuite câteva scaune, lighenașe, o oală și alte obiecte gospodărești. Pe o masă și pe un dulap sunt întinse fructe la uscat (seamnă cu niște felii de mere tăiate și uscate). De asemenea, în curte, în partea dinspre intrare se mai văd un foisor unde sunt obiecte pentru grătar (inclusiv grătarul aflat separat și cărbuni), precum și un spațiu cu mobilier de grădină, obiecte de decor de grădină și jucării (plus un cărucior de copil aflat afară). La multe din geamuri/balcoane se întrezăresc haine puse la uscat (prosoape, lenjerii, haine de copii, cămăși bărbătești etc.). Pe lângă intrările de la blocuri se mai află uneori obiecte casnice (de exemplu, un lighean, o masă de călcat).

În ceea ce privește blocul de pe partea stângă, acesta este simplu, “mai sarac” comparativ cu cele de pe partea cealaltă a străzii, cu aspect auster (ulterior am aflat de la Serban Toader – cercetător al comunității chineze din București-că este un bloc construit după specificul chinezesc). Este lung, în formă de “L”, are trei etaje, la parter și pe cele trei palieri se află numai garsoniere. Cele mai multe au grații la geam. La etaje, intrarea în garsoniere se face de pe un hol lung cu geamuri. Am identificat trei scări pe care se poate intra, toate nepăzite și cu afișe în chineză. Lângă acest bloc se află un mic spațiu comercial un fel de terasă-bodegă, cu magazine și câteva meșe afară – este o clădire separată, că un fel de căsuță. La o prima vedere, spațial acesta pare mai degrabă destinat în principal celor din blocul lung de trei etaje, dar este doar o presupunere. Are afișe cu inscripționări chinezești.

Spațiul are o amprentă diferită, fiind organizat pentru a asigura niște nevoi de bază de locuire și adăpost. După cum am mai precizat, am rămas cu senzația că spațiul este “oarecum închis” deoarece, deși nu există un gard care să-l delimiteze (sunt garduri ce delimitează doar blocurile de locuințe), clădirile și depozitele construite sunt astfel poziționate încât închid totul într-un dreptunghi.

În Comuna Dobroiesti se întâlnesc forme de locuire atât de tip “închis”, cât și “deschis”. Pe primele le-am găsit în cadrul Complexului Dragonul Roșu care are în incintă să, separate, două blocuri de locuințe. Cele două blocuri de 7+1 etaje sunt amplasate lângă Dragonul Oriental, aproape de poartă de intrare dinspre Dobroiesti / Podul Fundeni. Din ce am presupus inițial, aceste blocuri ar fi trebuit să fie clădiri cu birouri; la cercetarea de teren însă, am descoperit că

numai un număr restrâns de apartamente aveau destinația de birouri, cele mai multe din ele fiind în fapt apartamente de locuit. Blocurile menționate sunt separate de restul Complexului, sunt îngrădite, au parcare proprie și sunt păzite în permanență. Intrarea se face prin poarta principală de acces (pe lângă Dragonul Oriental, în stația de autobuz). Imediat lângă intrare se află cabină agentului de pază, care verifică orice persoană și orice mașină care intră (dar care pare destul de relaxat sau poate îi cunoaște pe toți cei ce intră și ies din blocuri).

Mergând pe teren am observant că la Blocul B, în spate, pe latura ce da către Dragonul 3 (complexul specializat pe încălzăminte), locatarii chinezi au improvisat o ieșire dintr-un apartament de la parter, prin geamul acestuia (dintr-un fel de balcon). În apartamentul respectiv este deschis un mic magazin de unde chinezii își cumpără diferite produse – mâncare și băuturi (ape, sucuri).

Zona de locuire de tip “deschis” din cadrul Comunei Dobroiesti este de fapt un fel de “mic cartier” al Dobroiestiului, aflat spre ieșirea către Dragonul Roșu. Nu este un cartier chinezesc, în sensul celor clasice din filmele americane. Locuiesc și români și chinezi, însă aceștia din urmă sunt destul de mulți, iar în perimetru există imobile (blocuri) în care locuiesc doar chinezi (după cum mi s-a spus de către angajații români din zonă, agenți de pază și vânzători). Spațiul nu este unul închis, în continuare sunt blocuri și vile în construcție, în diferite stadii de finalizare. De asemenea, până la Dragonul Roșu este un teren viran destul de mare care este împrejmuit și care pare că urmează a fi parcelat și el pentru a fi construit. De asemenea, la “marginea zonei” sunt un fel de depozite cu materiale de construcții.

Fiind vorba de o zonă de locuințe (încă în construcție), în spațiu sunt imobile de locuit: mici blocuri, vile cu un etaj sau două, toate cu curți închise, un bloc mai mare – de 6 etaje, locuit în exclusivitate de chinezi, informație aflată de la trei persoane diferite; la fața locului, în balcoane erau într-adevăr numai chinezi, la parter este un magazin cu produse chinezești, “Oriental Market”, și un spațiu de recreere din ce ne-am dat seamă (era închis, are geamuri mari mățe, iar dinăuntru se auzeau numai voci de bărbați care vorbeau în chineză foarte agitat și păreau să joace tenis sau ping-pong, după zgomote). În plus, mai sunt câteva magazine (foarte puține) – unele cu inscripții în română-chineză, o farmacie, și un service auto – de asemenea, cu inscripții în română și chineză. Este un spațiu accesibil, nu există persoane care să îți blocheze sau limiteze accesul (de ex, agenți de pază), însă e destul de pustiu. Nu sunt mulți oameni pe străzi (adică abia dacă te întâlnești cu un om-doi), magazinele sunt cam goale și cei care se deplasează o fac în general cu mașină. De asemenea, după cum am mai precizat, încă sunt foarte multe imobile nedate în folosință/nelocuite. Străzile din partea această nu sunt asfaltate, există piatră pe majoritatea din ele. Spre “centrul” cartierului, lucrurile sunt mai așezate și mai cochete, și toate stăduțele sunt asfaltate. Aproape peste tot sunt camere de supraveghere.

FORME DE SOCIABILITATE ȘI PETRECERE A TIMPULUI LIBER

Din discuțiile avute și întâlnirile la care am participat, am concluzionat că există modalități de petrecere a timpului liber sportive, culturale, turistice și de agrement, precum și religioase.

În timpul liber, chinezii pot participa la exerciții fizice specific chinezești (de exemplu, arte marțiale și exerciții de tip qigong, așa cum pot fi văzute în filme și documentare despre China, pe care chinezii le practică dimineață în aer liber, în parcuri). De asemenea, bărbații joacă baschet și merg la pescuit. Activitățile lor sportive se pot desfășura numai între chinezi (dacă se desfășoară de exemplu în complexul Orient din Voluntari sau în Dobroiești) sau și cu români (activitățile desfășurate în parcurile sau la cluburile de arte marțiale bucureștene).

Activitățile culturale se desfășoară la restaurantele chinezești, în sălile sau locațiile din complexul comercial Dragonul Roșu (de exemplu, un concurs de muzică desfășurat pentru prima data anul acesta că preselecție la concursul “Vocea Chinei”).

Activitățile religioase se desfășoară la Templul din zona Colentina sau la Biserica Baptistă din strada Popa Rusu nr. 22 (spațiu închiriat de la Biserica Baptistă Română-în prezent comunitatea chineză își caută un sediu propriu, în zona Colentina-Voluntari).

Templul budist se află pe strada Dascălului, fiind deschis în jurul anului 2008 prin Asociația Marea Cale Maitreya din România (asociație budistă taiwaneza). Este condus de o preoteasă de 55 de ani, Xueli, din Taiwan. Face parte dintr-un lanț de temple budiste care mai are centre în Filipine și Indonezia și în mai multe orașe din Europa.

Spațiul pe care este construit templul constă într-o casă cumpărată de Xueli și modificată ulterior, templul propriu-zis fiind construit după ce casa a fost cumpărată. Este un spațiu în care orice budist este binevenit să își practice religia. La templu se mănâncă, absolut oricine este binevenit oricând la masă, dar mai ales cu ocazia sărbătorilor budiste. În vremurile de criză, când mulți muncitori chinezi din construcții fuseseră disponibilizați și situația lor financiară era critică, aici puteau găsi o masă gratuită. În prezent aici vin în zilele de sărbătoare mulți chinezi din Dragonul Roșu.

În complexul de locuințe Orient din Comuna Voluntari, în fiecare seară la ora 18.00 femeile se întâlnesc pe platforma din spatele clădirii administrației, unde practica Tai Chi, iar bărbații se întâlnesc la ora 19.00 pe terenul de lângă această platformă pentru meciuri de baschet. La aniversări sau sărbători, comunitatea din complexul Orient sacrifică măgari, porci, vaci sau oi. Sacrificiul are loc într-un spațiu special amenajat din curtea complexului de vile. ,

EDUCAȚIE, LIMBĂ ȘI PRACTICI CULTURALE

Din datele pe care le avem, există două modalități în care chinezii procedează în ceea ce privește școlarizarea copiilor: pot fi trimiși la școlile din sistemul public românesc sau pot fi trimiși în China, unde au grijă de ei familiile rămase acolo (în special bunicii) și unde urmează o formare considerată mai adecvată de către părinții lor. În urmă discuțiilor avute, am descoperit că multe persoane consideră sistemul educațional românesc deficitar, iar dacă migrația lor în România este una temporară, preferă să își trimită copii în China, unde au un sistem educațional “mai complex” (programul școlar în China este de 8 ore pe zi, de luni până sâmbătă inclusiv) și unde (aspect foarte important) învață direct în limba chineză. Cei care intenționează să rămână în România își trimit copiii la școlile publice din București (cu ocazia aceasata ei invatant mai bine limba română).

În cazul copiilor preșcolari, aceștia pot fi ținuti acasă (mai ales dacă sunt și bunicii veniți în România) sau pot fi trimiși la grădinițele românești, iar mai nou la o grădiniță particulară chinezească (Grădinița “ABC”) înființată de o familie mixtă româno-chineză în localitatea Dobroiești.

Comunitatea baptistă chineză organizează în fiecare sâmbătă în Dragonul Roșu cursuri de limba chineză pentru copiii români și de limbă română pentru copiii chinezi.

- **Abilități și practici lingvistice**

Nu toți chinezii care vin România învață limba română, pe care o găsesc foarte dificilă. În general, învață atât cât le este necesar să se poate descurcă și să își desfășoare activitățile cotidiene, astfel că este posibil că, chiar după mulți ani de ședere în România, să se exprime cu dificultate și să nu aibă un vocabular dezvoltat.

Din observațiile noastre, este posibil de asemenea că o parte din chinezi să utilizeze limba română mai puțin decât știu, păstrând o anumită barieră de comunicare în funcție de context. Există și cazuri în care dacă un membru al familiei vorbește mai bine limba română, ceilalți nu mai fac eforturi deosebite pentru a asimila, bazându-se pe cel care preia funcția de mediator cultural.

Modalitatea de învățare a limbii române este în principal de la alte persoane vorbitoare de limba română (de exemplu, alți chinezi veniți de mai mulți ani în București sau de la angajați români). O altă opțiune este frecventarea de cursuri de limbă română, însă acestea sunt mai rare și sunt organizate în general pentru copii (organizate în paralel cu cursuri de învățare a limbii chineze-de exemplu pentru copiii chinezi născuți în România).

Valoarea și convertibilitatea capitalului educațional/cultural

Modalități de utilizare a capitalului cultural și educațional chinezesc în peisajul bucureștean sunt :

- restaurantele cu specific chinezesc deschise “publicului larg”,
- cabinetele de medicină tradițională chineză,
- practicarea sporturilor cu specific chinezesc, care se bucură de o deschidere din ce în ce mai mare din partea autohtonilor, pentru că sunt menite, pe lângă a reda corpului un tonus bun, de a rezolva problemele legate de stres și concentrare, probleme frecvente într-o aglomerare urbană precum Bucureștiul.

Maestrul Zhu Rong Fu, 73 de ani, are un cabinet de acupunctură, China-Shanghai în București, și este de asemenea maestru de Tai Chi, ținând cursuri luna și vinerea de la 19.00 la Liceul Lazăr de lângă Parcul Cișmigiu. Tot dânsul este organizatorul evenimentului Dânsului Dragonului care se desfășoară cu ocazia Anului Nou Chinezesc, în Dragonul Roșu.

- **Forme de distincție prin practici culturale și universul religios**

O parte din chinezii din București se declară atei, o altă parte participă la întâlnirile săptămânale/lunare cu caracter religios care se desfășoară la Templul Budist din Colentina sau la Biserica Baptistă Chineză. Acțiunile desfășurate la Templul Budist au fost descrise anterior, la capitolul “forme de sociabilitate și petrecere a timpului liber”.

La Biserica Baptistă Chineză este o comunitate încheșată de aproximativ 200 de persoane. Slujbele se țin săptămânal de la ora 14.00 (întrunirea efectivă începe de la ora 13.00, după încheierea slujbei românești), însă nu toate persoanele sunt prezente săptămânal. În timpul slujbei, se cântă imnuri și se citesc pasaje și rugăciuni din Biblie, există păstori care conduc slujba și corul bisericii, și există persoane care țin predicile. Cei prezenți pot participa cu contribuții bănești pentru biserică care se donează în plicuri numerotate și inscripționate unde se poate scrie numele donatorului. În prezent, se strâng donații și comunitatea trebuie să decidă asupra achiziționării unui teren necesar construcției unei Biserici Baptiste Chineze care să fie proprietatea acesteia și care să fie localizată mai accesibil (mai aproape de Voluntari și Dobroiești).

De asemenea, am mai întâlnit o mică comunitate Falun Dafa în București, o practică tradițională chinezească mai recentă, dar răspândită pe plan internațional. În prezent, practica este interzisă în China de mai mulți ani datorită creșterii foarte mari a numărului de practicanți. În București, spațiul desfășurării întâlnirilor (reprezentată de locul în care se desfășoară exercițiile Falun Dafa) este în Parcul Herăstrău, aproape de Expo Flora, pe pajiștea din față lacului. Participanții sunt atât chinezi, cât și români, iar întâlnirea dintre chinezi se face într-o zonă din partea dreaptă, unde sunt niște băncuțe așezate față în față, aproape de lac. În locul destinat desfășurării exercițiilor, înainte de începerea acestora, se leagă un banner lung galben, pe care sunt inscripționate (în română și în chineză) trei cuvinte care definesc disciplina: “Adevar”,

“Compasiune”, “Toleranta”. Aceste trei cuvinte sunt inscripționate și pe tricourile (tot galbene) ale celor ce vin să facă exercițiile.

DINAMICA OCUPAȚIONALĂ

Încă de la începuturile formării comunității chineze în România, cea mai mare pondere în categoriile profesionale a fost reprezentată de micii afaceriști, comercianții din Europa, iar mai apoi Dragonul Roșu. Aceștia lucrează pe filiere specifice, își aduc marfă din China din zone și de la furnizori pe care îi țin secreți, și o desfac în complexele comerciale menționate anterior, atât pentru clienții români, cât și pentru comercianți ce vin după marfă din Moldova, Ungaria, Ucraina.

O altă categorie profesională bine reprezentată în București este cea a medicilor de medicină tradițională chineză, care chiar dacă sunt puțini raportați la numărul total de chinezi, sunt foarte bine pregătiți și foarte cunoscuți, la cabinetele lor venind pacienți din întreaga țară, și chiar și din alte țări (de exemplu, din Italia).

Datorită numărului destul de mare de restaurante cu specific chinezesc, în București mai profesează și bucătari de origine chineză, alături de personal auxiliar (ospătari etc).

În centrele comerciale vin tineri chinezi care caută să fie angajați ca lucrători comerciali de către patronii chinezi. După cum am precizat, în perioada de boom economic din țara noastră, au fost aduși pentru o perioadă scurtă de timp lucrători în construcții și în industria textilă, însă aceste categorii nu se mai regăsesc în prezent. În schimb, a apărut categoria profesioniștilor care lucrează în multinaționale, în special în IT și în domeniul telecomunicațiilor.

- **Forme de asociere / Forme de reprezentare etno-politică**

- Casa Româno-Chineză
- Clubul Radio China Internațional din România
- Institutul Confucius

- **Forme de antreprenariat etno-cultural**

Amintim următoarele forme de antreprenariat :

- restaurantele cu specific chinezesc deschise publicului bucureștean,
- cabinetele de medicină tradițională chineză,
- cluburile pentru practicarea sporturilor cu specific chinezesc, tot mai populare în rândul bucureștenilor.

RELAȚII CU ȚARA DE ORIGINE

Comunicarea este foarte frecventă și facilă, fiind uneori săptămânală cu familiile rămase în China. Din discuțiile purtate, am înțeles că majoritatea vorbesc cu copiii în special duminică (deoarece în China ei merg la școală de dimineață până seară, șase zile pe săptămână). Însă uneori, în timpul de lucru, din spațiile lor comerciale din Dragonul Roșu pot fi văzuți chinezi care comunică cu cei de acasă. În Biserica Baptistă din București, am remarcat înaintea slujbei persoane care urmăresc pe internet activitățile celor de acasă (de exemplu, o plimbare cu copilul în parc duminică, în China).

De asemenea, o parte dintre interlocutorii noștri merg des în China, în principal pentru afaceri, și implicit, pentru revederea familiilor. Deplasările sunt și mai dese în perioadele festive.

- **Interacțiuni mediate digital**

Platformele chinezești de socializare și aplicațiile chinezești tip Skype (QQ) sau tip Facebook (We Chat) sunt foarte utilizate, chinezii comunicând astfel nu numai cu cei din China, ci și în cadrul comunității din București.

Sursele întocmirii fișei:

- observații de teren în Dobroiești, Voluntari, Dragonul Roșu, Europa, cabinet de acupunctură etc.
- interviuri / discuții nestructurate